

ANUL II. No. 21-22

mută acasă. AUGUST-SEPT. 1936

APOSTOLUL

— REVISTA DIDACTICA SI LITERARA —

ADMINISTRAȚIA CERCUL DIDACTIC PIATRA-NEAMȚ

BIBLIOTECA DOCUMENTARA NEAMȚ

A P O S T O L U L

REVISTĂ DIDACTICĂ ȘI LITERARĂ

APARE ODATĂ PE LUNĂ
SUB ÎNGRIJIREA CERCULUI DIDACTIC PIATRA-N.

Comitetul de conducere și colaborare :

V. GABOREANU, S. PURICE, C. LUCHIAN, V. SCRIPCARU,
EUFR. SĂVESCU, ION DRAGAN, C. TURCU, V. ANDREI,
I. TĂZLĂOANU, EUFR. MANOLIU, ALEX. GHEORGHIU,
M. AVADANEI, D. HOGEA, V. DORNEANU, TEOFAN
MACOVEL, N. PODOLEANU, I. PAPUC, D. ȚIPA,
M. STAMATE, I. RAFAILĂ, I. STROIA.

S U M A R

- FIGURI :** Leon Mrejeru . . . „APOSTOLUL“
- GENERALE :** Rostul propagandei culturale a cercurilor învățătorești : V. GHÎTESCU. Artă și suflet : VICTOR ȚARANU. Educația operă de armonie : EUFR. MANOLIU. Cum zelul dascălului poate corecta insuficiența legiuitorului pedagogic : IOAN TĂZLĂUANU.
- LITERATURĂ :** Versuri de : V. DORNEANU, ION VESPREMIE, N. GHÎTESCU și I. NEAMȚU.
Proză de : V. SCRIPCARU și TH. URSU.
- IMPRESII :** De la cursurile de vară : GH. N. ȘERBAN.
- PROFESIONALE :** De la Asociația de Neamț, Congresul din Cernăuți : M. AVADANEI. Câteva propuneri : V. SÂNDULESCU. Asociația foștilor elevi ai școlii „Vasile Lupu“ din Iași. Prietenii Școlii Normale „Gh. Asachi“ : T. MACOVEL.

Pe ziua de 1 Septembrie, 1936, a ieșit la pensie, după o activitate neîntreruptă de 37 ani, Domnul Leon Mrejeriu.

Domnia sa este învățătorul cu care școala românească s'a mândrit și colegal care a fost totdeauna în fruntea corpului învățătoresc, în lupta pentru progresul și apărarea lui. Inzestrat cu strălucite calități, cu o energie inepuizabilă, muncitor și cinstit, d-l Leon Mrejeriu, a trasat drum în ogorul școlii românești, care-i dă dreptul să fie trecut în istoricul învățământului, ca un slujitor de elită, dela care pot lua pildă urmașii.

De tânăr s'a impus ca învățător pregătit, orator, autor, revizor școlar și activitatea d-sale de mult a depășit limitele județului Neamț, pășind pe cuprinsul țării. Iată ce scrie președintele Asociației Generale a Învățătorilor Români — d-l Toni — despre d-sa: „S'a remarcat ca un element de mari însușiri — ași putea zice excepționale — chiar îndată ce a părăsit băncile școlii normale din Iași... O in-

teligență din cele mai vii, o bogată cultură acumulată cu metodă și stăruință, un impresionant talent de vorbitor, o puternică voință călăuzită de dragostea pentru școală și popor, iată câteva din ce-a desvăluit Leon Mrejeriu din cele dintâi timpuri ale carierei sale, accentuate apoi din ce în ce mai impunător în cursul vieții sale de învățător și prin care el a isbutit să înfăptuiască lucruri mărețe, să se înalțe la loc de frunte între conducătorii organizației noastre profesionale și să joace un rol însemnat în viața publică.

În numeroase domenii de activitate, el a lăsat urme din acelea ce nu se vor șterge timp îndelungat: între zidurile școlii ca publicist didactic, ca animator și organizator în cooperatie, ca organ de control școlar, ca deputat și acum în urmă prefect

al județului Neamț. În mișcarea învățătorescă, în încheierea mândrei noastre Asociații, Leon Mrejeriu a avut rol covârșitor. Am conlucrat cu el mulți ani de zile și sunt dator s'o afirm în momentul când se desparte de noi că agerimii sale în a sesiza problemele, puterii sale de convingere și însuflețire, tactului său în împrejurări dificile, lealității sale față de tovarășii de luptă – se datorește în mare măsură faptul că am putut trece cu Asociația prin atâtea încercări, c'am fost în stare să-i menținem unitatea și să-i desăvârșim organizare". (Curentul din 1 Oct. 1936)

D-l Leon Mrejeriu a avut rol de frunte în pregătirea conștiinței naționale, înainte de războiu prin: cercuri culturale, serbări, publicații prin revistele — „Șezătoarea“ dela Fălticeni și „Ioan Creangă“ dela Zorleni — ce au fost totdeauna conduse și însuflețite de dascălul idealist și priceput, Leon Mrejeriu. Călugăreni, Crucea, Zorleni, Dobrogea, sunt locuri prin care a vibrat sufletul ales al d-sale și pe unde a lasat urme de neuitat. A venit, apoi, războiul, în care d-sa și-a apărat cu pieptul, patrimoniul pentru care pregătise atâția apărători.

La viața națională românească trebuiau treziți toți cei ce fuseseră sub stăpânire străină și atunci d-l Leon Mrejeriu, împreună cu mulți alți învățători, au colindat în lung și'n lat Basarabia, spre a sădi și în suflete — nu numai pe redute — simțirea românească

Dascăl desăvârșit, luptător nelufricat, om cumsecade, d sa iese la pensie, încă plin de energie, să stea și să îndrepte și cu vorba, nu numai cu strălucitul exemplu al vieții sale, pe acei ce sunt chemați să ducă mai departe pregătirea acestui Neam, căruia el i-a închinat toată viața și i-a slujit cu toate admirabilele-i însușiri.

Ministerul Instrucțiunii prin ordinul de pensionare No. 126613 din 11 August 1936, scrie Domnului Mrejeriu :

„Văzând că, cu toate insistențele mele, persistați în demisiunea Dvs. cu cea mai mare părere de rău, accept această demisie, pe data 1 Septembrie 1936 și regret din suflet, că un dascăl cu așa mari calități, care a adus atât de însemnate servicii școlii și culturii naționale, părăsește învățământul.

Neputând face altfel, vă primesc demisia și vă aduc mulțumirile mele cele mai profunde pentru tot ceea ce Dvs. ați făcut pentru promovarea culturii naționale.

Munca Dvs. să serve drept pildă tuturor generațiilor de dascăli viitori.

(Ministru, Dr. C. Angelescu)

La recunoștința și respectul tuturor, adăugăm omagiile noastre.

„APOSTOLUL“

Rostul propagandei culturale a Cercurilor Invățătorești.

Ne-a ajutat D-zeu să trăim în vremile acestea, când ne găsim cu toți frații noștri între aceleași hotare, într'o țară frumoasă și bogată, cu care ne putem mândri. Dar din cauza grelelor împrejurări prin care am trecut, din cauza aprigelor lupte pe care le-am dus pentru apărarea și închegarea noastră, am rămas în unele privinți în urma popoarelor din apus, care, bucurându-se de împrejurări mai prielnice, ne-au luat-o înainte, cum este de exemplu pe tărâmul cultural.

În această privință poporul nostru a rămas multe veacuri în întuneric, fără a cunoaște prea mult din lumea înconjurătoare, mulțămît să-și muncească bucata lui de pământ—dacă o avea și pe aceea—care să-l hrănească pe el și pe ai lui și pe care să și o apere în vremuri de grea cumpănă.

După ce ne-am înfiripat însa cu un stat de sine stătător, s'a văzut că nu ne putem ridica la înălțimea altor popoare, fără învățătură, fără cultură. Ori aceasta nu se putea face dintr'odată, fiindcă pe deoparte era lipsă de școli și de dascăli, care nu se puteau creia cât ai bate în palme, iar pe de alta era și nedepinderea sătenilor, mai ales, care nu înțelegeau rostul școlii, zicându-și: cum a trăit tata și bunicul fără carte, știind doar să-și cresteze socoteala pe răboj, putem trăi și noi. De ce? Fiindcă în genere viața lor cu totul simplă se reducea la mulțămirea nevoilor zilnice, fără a se gândi mai departe, fără a se ridica cu mintea mai presus de aceste nevoi.

Și fiind că vine vremea câteodată că trebuie să faci cuiva binele cu deasila, conducătorii țării au fost nevoiți să înființeze prin lege obligația pentru părinți de a-și da copiii la școală.

Dar și atunci, din cauza prea multelor nevoi pe care le avea statul—în rîvna de a se înzestra cu cele necesare vieții lui ca stat—nu erau prea multe școli, în cât foarte mulți copii rămăneau lipsiți de luminile binefăcătoare ale învățaturii.

Mai pe urmă, după campania din 1913 și mai ales în timpul marelui războiu, s'a văzut că orice-ar fi, mulțimea cea mare a popoului dela sate, care-i temeliea țării și isvorul din care se primelesc energiile care vin la conducerea statului, mulțimea dela sate care a răspuns cu atâta însuflețire la chemarea țării, are dreptul la o mai bună și mai înlesnită viață și la o mai largă parte în conducerea trebilor țării, ajungându-se astfel la cele două mari reforme: împroprietărirea și votul obștesc.

Dar pentru ca aceste două reforme să dea roadele așteptate, pentru ca țăranul să-și poată îndeplini cu adevărat rolul lui de cetățean, s'a văzut că trebuie răspândită cât mai mult învățătura mai ales că mulți din gospodarii de acum, văzuseră în timpul războiului

alte țări și alte locuri, văzuseră cum stau și cum trăesc oamenii pe acolo, cum își îngrijesc vitele, cum își lucrează pământul, cum își rânduiesc gospodăriile.

Și astfel au început a se înființa școli și a se ridica localuri, urmărindu-se ca fiecare sat, oricât de îndepărtat, să-și aibă școala și dascălul lui, dar totodată s'au înființat și mai multe școli normale, unde să se formeze și să se pregătească viitorii dascăli ai satelor.

Așa se face că azi, aproape nu e sat unde să nu fie școală, și aproape nu e copil care să nu urmeze la școală.

Nu era însă de ajuns nici asta. Căci dacă copilul, terminând cursul primar, rupea orice legături cu școala și dacă, ajuns gospodar în sat, ducea aceeași viață ca și cei care nu au trecut prin școală, însemna că școala nu și-a ajuns ținta, întrucât nu s'a produs nici o schimbare în viața celor care au trecut pe băncile ei.

Și atunci pe deoparte s'a mai mărit numărul anilor cât copilul e obligat să fie în legătură cu școala, iar pe de alta s'a început o puternică propagandă culturală, la orașe prin înființare de case naționale ori atenee populare, iar la sate prin căminuri culturale ori case de sfat și citire, prin biblioteci populare și cercuri culturale învățătorești și preoțești, unde să se facă șzători pentru popor, ca lumea să petreacă în mod plăcut câteva momente și care neputându-se mai des să nască în suflete o trebuință, care apoi să fie un imbold pentru cei trecuți prin școală a încerca să facă și ei ce-au văzut făcând pe alții.

Și pentru susținerea acestei propagande, s'a rânduit ca și școlile mai înalte dela oraș să meargă la țară să facă șzători, unde prin cuvântări, prin muzică, prin piese de teatru, prin recitări și jocuri naționale să trezească sufletele amorțite ori prea absorbite de nevoile zilnice, la o altfel de viață.

Și dacă toate școlile trebuie să facă lucrul acesta, cu atât mai mult trebuie să-l facă școlile normale, ai căror elevi sunt fiii de săteni și care pregătesc tocmai pe viitorii dascăli, pe viitorii îndrumători ai satelor care din școală trebuie deprinși cu ceia ce vor fi chemați să facă atunci când vor fi la posturile lor.

Dar de ce numai de cât această propagandă culturală? De ce să nu fie lăsați oamenii să-și ducă viața cum s'au deprins s'o ducă?

Pentru că așa este cerința vremii, pentru că omul râvnește la o viață mai bună, mai înaltă; pentru că omenirea trebuie să progreseze.

Iar statul nostru care țintește și el să fie alături de alte state, nu va putea-o face, dacă locuitorii lui stau pe loc. Și dacă ne gândim că pe teritoriul României întregite sunt o mulțime de locuitori de alte neamuri ca noi, cu o cultură mai dezvoltată, cu atât mai mult se impune să se răspândească și la noi cultura în popor, căci altfel vom fi mai prejos de cât ei și nu e bine chiar din punctul de vedere al interesului nostru.

Dar ce se înțelege prin cultură? Prin cultură se înțelege nu numai învățătură, cunoștinți ci și o sumă de deprinderi bune precum: simțul de ordine și respectarea legilor, respectarea drepturilor aproapelui, buna rânduială în gospodărie, îndeplinirea cum trebuie a obligațiilor sau datoriei ce avem, ținerea de cuvânt, buna credință, cinstea, iubirea de adevăr și de dreptate, iubirea și ajutorarea seme-

nilor noștri și într'un cuvânt acele deprinderi de pe urma cărora putem avea o viață pașnică și plină de mulțumire.

Căci omul în viață caută să fie cât mai fericit și această fericire și-o asigură înainte de toate printr'o deplină sănătate trupească și sufletească.

Omul trebuie să-și îngrijească trupul, să-l ție curat și sănătos, trebuie să-i împlinească nevoile de hrană, de apărare, de odihnă și atunci va simți plăcere, după cum dacă nu i le împlinește, va simți suferință sau durere. Dar dacă omul s'ar mărgini numai la aceste plăceri — a mânca, a bea, a dormi, atunci nu s'ar deosebi de animalele necuvântătoare.

De aceia ca om adevărat trebuie să îngrijească și de cealaltă parte a ființei sale, de suflet, prin care se aproprie de D-zeu.

Și sufletul trebuie hrănit și adăpat cu învățături folositoare, cu sentimente înalte și frumoase, și trebuie apărat de patimi, care îl slăbesc și îl întunecă. De ex. când citești o poezie, când asculți o povestire ori un cântec, când vezi o piesă de teatru, ori faci o faptă bună prin care ușurezi suferința cuiva, atunci simți o plăcere.

Dar când să ne mai îngrijim și de suflet în felul acesta, dacă avem fiecare ocupațiunile și greutățile noastre?

În orele libere ori în zilele de sărbătoare. De exemplu, ce poate face un om dela țară în o zi de sărbătoare?

Se duce dimineața la biserică și în locașul sfânt se desprinde cu gândul dela cele lumești, se scutură o clipă de necazurile zilnice și se înalță cu sufletul către D-zeu și se adapă acolo de învățăturile Mântuitorului prin glesul slujitorilor lui: a păzi dreptatea și adevărul, a iubi și ajuta pe aproapele, a ierta celui ce ți-a grașit, pentru a se ajunge astfel la pace între oameni. Dacă în vremea slujbei a ascultat cântările frumoase ale dascălilor sau un frumos cor înjghebat de d-l învățător, mulțumirea lui este deplină, el a gustat câteva momente plăcute de reculegere sufletească și se simte oare cum ușurat și împăcat în sufletul său.

După biserică mai stă de vorbă cu cineva și se duce apoi acasă: e vremea mesei.

Dar după amiază ce poate face? Ar vrea să se distreze cu ceva. Dacă nu știe carte, ori n'are cărți, nu poate citi și atunci ori stă de vorbă cu unul și cu altul, ori se duce la horă să privească — dacă este — ori își ucide vremea cum poate până vine seara ca să se culce, ori se duce la cârciumă — dacă are bani — și se așează la băutura. Dacă-i om cumpătat, nu stă prea mult și se duce acasă.

Dacă însă e puțin pătimaș și mai slab de înger, cum se zice, se ametește și de aici poate face cine știe ce ticăloșie.

Acum se vede care-i rostul propagandei culturale, care e rostul șezătorilor făcute sau de d-l învățător cu copiii dela școala lui, sau de alte persoane venite dela oraș.

Și aici ascultă un cuvânt bun, care-i mișcă sufletul ori îi îmbogățește mintea, aude recitări de poezii, în care se cântă fapte vitejești, ori frumusețile naturii ori viața cu bucuriile și durerile ei, aude un cor sau o bucată de vioară, care-i încântă auzul și-i mângâie sufletul, vede o piesă de teatru, care-l înveselește sau îl emoționează, vede jocuri naționale, care-l fac să tresalte de bucurie.

După o asemenea șazătoare, care-l înalță îl farmecă, îi îmbo-

gătește mintea și sutletul, se întoarce acasă mulțumit, el și ai lui, căci toți au luat parte, și simte plăcere să-și aducă aminte de cele ce a văzut și auzit.

Iată dar cum poate gusta omul plăceri sufletești care-s mai înalte, mai curate, de cât cele trupești.

Și plăceri sufletești simte nu numai cel care privește și ascultă ci și cel care se ostenește. De ce se ostenesc cei care vin la sate la un cerc cultural, la o șezătoare? De plăcere, de plăcerea de a face bine, producând plăcere.

Sunt și ei feciori de țăran, care s'au ridicat prin munca lor, prin învățătură, la o situație, dar prin asta nu și-au înstreinat sufletul, ci le place să vină în mijlocul sătenilor.

De altfel între sat și oraș trebuie să fie neîntrerupte legături, nu numai de interese ci și legături sufletești, fiindcă numai astfel se va putea înfăptui acea unitate de simțire, care să dea tărie României întregite.

Este frumoasă viața țăranului, viața aceasta în sânul naturii pline de farmec, numai să aibă priceperea trebuitoare pentru a o înțelege și a o îndruma cum se cuvine.

Și ca o dovadă că-i așa de când lumea, nu mă pot opri să nu arăt ce spune poetul roman Virgiliu, care a trăit înainte de Hristos, despre viața omului dela țară: „O, prea fericiți ar fi agricultorii, de-ar ști să-și cunoască bunurile! Fiind ținuți departe de lupte și neînțelegeri, pământul darnic prin rodnicia sa le produce o hrană îmbelșugată. Dacă nu locuiesc în case mari, de unde să se vadă eșind dimineața pe intrări mărețe o mulțime de persoane interesate, venite să-i salute, dacă nu doresc uși felurite, pictate cu culori frumoase, nici încărcate cu aur, dacă lâna albă n'o colorează cu purpură nici scortişoară nu pun să strice untdelemnul, în schimb nu le lipsește un repaos liniștit, o viață nevinovată, străină de înșelăciune și bogată în tot feluri de bunuri, timp trebuincios pentru a-și face lucrările pe îndelete, câmp larg, peșteri, văi răcoroase, muget de boi și somn dulce sub arbori. Acolo sunt păduri întinse cu pășuni și viziuni de fiară, o tinerime mulțumindu-se cu puțin și deprinsă cu munca, credință cu adevărat în Dumnezeu și bătrâni respectați ca sfinții.

Agricultorul ară pământul cu plugul lui încovoiat; aceasta-i munca unui an și de aici se ține și pe el și patria și pe micii nepoți și turmele de vite și juncii care muncesc; n'are odihnă până nu face anul îmbelșugat sau în prăsilă de turme sau în snopi de grâu și până ce nu umple câmpul de produse, care nu mai încap în hambare.

Iarna el stoarce uleiu din măslină și porcii grași se întorc de la ghindă. Toamna îi aduce tot felul de poame și strugurii dulci se coc sus pe plaiuri expuse la soare. Între acestea dulcii copilași se atârnă de gâtul tatălui; în casă e cinste și bună înțelegere; vacile vin cu ugerul plin de lapte și iezii grași se bat veseli în coarne prin iarba.

În zilele de sărbătoare agricultorii se așează pe iarba verde, la mijloc arde un foc și tovarășii umplu cu vin paharele și bând își închine ție rugăciuni, o Leneu; stăpânilor turmei le pun daruri pe ulmi ca premii pentru lupte cu aruncare de lănci, pe urmă desbrăcați se iau voinicește la trântă.

Tot astfel de viață ducea și Saturn în epoca de aur“.

Ce icoană mai frumoasă vreți a adevăratei vieți de țară, pe care-i de dorit s'o vedem la fiecare gospodar !

Frumos cântă viața dela țară și poetul nostru V. Alexandri, care, deși boer, a iubit satul și pe sătean, a iubit natura—în :

SFÂRȘITUL IERNII

O, doamne ! Iat 'un flutur ce prin văzduh se perde !
 În câmpul veșted iată un fir de iarbă verde
 Pe care 'ncet se urcă un galben gândacel
 Și sub a lui povară îl pleacă 'ncetinel !

Un fir de iarbă verde, o rază 'ncălzitoare,
 Un gândacel, un flutur, un clopoțel în floare,
 După o iarnă lungă și-un dor nemărginit
 Aprind un soare dulce în sufletul uimit !

OASPEȚII PRIMĂVERII

Ah ! iată primăvara cu sinu-i de verdeață !
 În lume-i veselie, amor, sperare, viață,
 Și cerul și pământul preschimbă sărutări
 Prin raze aurite și vesele cântări !

DIMINEAȚA

Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă.
 Păsărelele-și dreg glasul în hucașul de sub luncă.
 În grădini, în câmp, pe dealuri, prin poene și prin vii
 Ard movili buruenoase, scoțind fumuri cenușii.

Caii sburdă prin ceairuri, turma sbiară la pășune;
 Meii sprinteni pe colnice fug gramadă 'n repeciune,
 Și o blândă copiliță, torcând lână din fuior,
 Paște bobocci de aur, lâng 'un limpede isvor.

Sau Gh. Cosbuc în atâtea din poeziile lui și alții.

Înceiu accste rânduri cu speranța că dacă am reșit să strecor în suflete o idee, o simțire, care mai târziu să dea naștere la alte gânduri bune, am făcut o faptă bună, pentru care am ca răsplată o curată mulțumire sufletească.

V. GHÎTESCU

Artă și suflet.

Cunoaștea unui suflet ales nu se poate face prea ușor. Maniera în societate ca și în familie, atitudinea de voieșie și spiritul de vervă care dispune, eleganța vorbirii și adâncirea diferitelor probleme nu ne dau totdeauna certitudinea că una din aceste condițiuni sau toate aceste însușiri la un loc marchează un suflet ales.

Grigore Iuga, unul din eroii romanului Răscoala de L. Rebreanu, soțul atât de manierat și omul atât de protocolar în societate, nu mai poate fi idealizat, din momentul ce-și aruncă disprețul asupra unei soții răscolite de instincte sau asupra unei societăți turburate de sămânța răsvăririi. Grigore Iuga, deși cu o cultură aleasă, e dus de curentul unei vremi de răscoală, pentru ca să se desmeticească prea târziu, căci observațiile și cunoștințele sale nu le-a pus la timp în valoare, ci a rămas ca un izolat în lumea gândurilor și a teoriilor. Unui astfel de om îi lipsește pătrunderea psihologică de amănunt și tactul politic, fără a se putea desvinovăți cu totul până la sfârșit. Pe de altă parte, conu Alecu din schița cu același nume a lui Brătescu-Voinești își pierde voieșia, devine posomorft și umbrește chiar atmosfera distractivă, din moment ce un creditor ocazional încearcă să-i capteze intimitatea.

Se putea ca să se revolte atât de subit conu Alecu și să-și schimbe chiar firea sa de plăcută voieșie, dacă în zestrea sa sufletească n'ar fi existat germenul orgoliului, pe care l-a dezvoltat o întâmplătoare lipsă de prudență?

Titu Herdelea din romanele lui Rebreanu își plimbă fără prea mult folos eleganța cuvântului pornind din romanul Ion și sfârșind în Răscoala căci, deși pătrunde în adâncime și etica vieții și fenomenul politic-social al vremii, totuși trece ușor peste prejudecățile unei morale austere în legăturile sale pasionale și se complace la un moment dat, în angrenajul politicii manifeste.

Omul, în general, este un bun observator al faptelor și al întâmplărilor. Cultura pe care o poate asimila într'un timp limitat îl înzestrează cu mult simț critic și ajunge ca cel puțin în aparență să se conformeze imperativelor opiniei publice. În fond însă, sufletul omenească are atâtea ascunzișuri, încât la o amănunțită analiză, rămânem surprinși de contrastul izbitor al omului interior învelit în mobilitatea formelor exterioare. Studiile de psiho-analiză dau la rezultate concludente în această direcție.

Poporul nostru, care excelează prin manifestarea unui evaluat proces de gândire ca și de abstracțiune, a prezentat asemenea tipuri în diferite formule sintetice. Spre exemplu, maxima populară: **Pe deasupra-i trandafir, da'năuntru-i borș cu știr**, oricât ar apărea ea de vulgară, nu trebuie să supere gusturile rafinate, căci ne aparține cu tot mai bogate resurse.

Mai curioasă apare însă constatarea fenomenului opus, anume ca cele mai alese însușiri sufletești să fie găzduite în chipurile omenești cele mai șterse în aparență, sau cele mai izolate. Și totmai aici socotim că societatea omenească va trebui să-și găsească rezerva ei de primenire și de creațiune. După ce criteriile se va putea face această urmărire și relațiune, rămâne de studiat.

Preocuparea noastră este deocamdată de a cerceta mijloacele care pot concura la perfecțiunea relativă a ființei umane.

Regulele de conduită prescrise, rigorile unei discipline impune și toate imperativele didactice le socotim fără efect, dacă ele nu isvorăsc din experiență, din încercarea aptitudinilor, din trăirea unei vieți în cadrul unui mediu cultivat. Rămâne în sarcina educatorilor ca să realizeze asemenea postulate, plecând din mediul familiar și urmărind pe tineri în toate manifestările lor de mai târziu.

În sprijinul unei educații integrale a sufletului omenesc vine însă și arta în cea mai mare măsură. Rolul educativ al artei nu poate fi contestat de nici o critică științifică, deoarece niciodată într'o capodoperă literară, de exemplu, nu poate exista divorțul dintre artă și morală.

O scriere aleasă, o compoziție muzicală, o pictură de valoare artistică care ne duc în lumea înaltă a ideilor sau în adâncul sentimentelor, ne înălță, ne emoționează și ne face să gustăm frumosul.

Frumosul fiind o sinteză a esteticei care-l determină, întocmai după cum morala este o sinteză a eticei filosofice, nu se poate desprinde și revărsa în creațiunile de artă decât păstrând caracterele comune ale esteticei și ale moralei. Proclamarea independenței artei de etică este o absurditate, iar slujitorii unei astfel de doctrine dau curs liber producțiunilor desfrânate, care pot altera și sufletele cele mai alese.

Iată de ce se impune o severă selecție a lecturii la toate vârstele, pentru ca omenirea să guste frumosul artistic oridecâteori găsește zăbavă pentru citit, fără a încerca senzațiile pervertirii și atunci când trăiește în lumea cărților. Ajunge senzaționalul cotidian pe care ni-l vestesc cu atâta lux de amănunte gazetele sau murmurul surd al unei mulțimi! La ce să mai contribue și literatura la dărâmarea sufletelor? Hedonismul artistic turnat în nebunia formelor moderne nu poate să corespundă niciodată eticei sau frumosului și rămânem uimiți cum unele reviste de valoare primesc să publice atâta smoolă și atâta mucegai, din care arta nu poate să înflorească, ci mai curând strecoară în suflete otrava dulce a unui ferment de lentă descompunere a înțelepciunii și a moralității, care nimicește stăpânirea de sine și anemiează facultatea voinței.

Și atunci, dacă trebuie să dăm toată crezarea filosofilor care au considerat voința ca facultate dominantă a omului, înțelegem cât de subrezi putem deveni sub acțiunea unor astfel de lecturi capricioase și bolnave.

De asemenea producții ne putem dispensa cu toată seninătatea. „Taie poala și fugi“, zice atât de simplu și tot atât de înțelept dictonul nostru popular. Dar această fugă nu trebuie să fie și o dizertare sau retragerea într'o ursuză indiferență, ci tocmai un început de acțiune neșovăitoare pentru triumful voinței de a construi suflete alese, întocmai cum îl vedem, spre exemplu, pe preotul Trandafir, pe acel popa Tandă din nuvela lui I. Slavici, sau pe învățătorul Neculae Apostol din romanul lui Cezar Petrescu. Ideile din cele două capodopere ale literaturii române contribuiesc în cel mai mare grad la creațiunea artistică, căci prin ele se oglindește înfăptuirea binelui în omenire care la rândul său, binele, este apansajul voinței. De fapt, orice om poate face binele. „Numai cine nu cunoaște binele, nu-l poate face“, zicea Socrate. Numai cine e lipsit de voință nu poate cunoaște binele și totdeauna faptele mari au fost săvârșite de oamenii de voință, chiar mai mult decât de aceia dominați de inteligență. Hamlet suferă din cauza prea marelui lui inteligențe fiindcă șovăiește, și tot la fel i se întâmplă și lui Andrei Rizescu, eroul din „Lumea Dreptății“ a lui Brătescu-Voinști.

Doar într'un moment de șovăire s'a prăbușit marele Napoleon la Waterloo și alți eroi ai timpurilor de glorie.

Transpusă în artă, funcțiunea voinței are darul de a contribui la formarea caracterului și ca exemplificare, mai edificatoare, în această direcție, apare oda filosofică-socială „Anul 1840” de Gr Alexandrescu, această capodoperă literară închinată unor apropiate vremi de fericire umană, posibile prin stăpânirea durerii personale.

Cine cultivă în mod rațional o voință hotărâtă și activă așa cum ne arată creațiunile artistice sau realitățile istorice, acela devine singur un caracter moral fiind în continuă ascensiune pentru cucerirea idealului întocmai ca Brand al lui Ibsen; altfel, omul alunecă pe panta prăbușirii sufletești ca și Macbeth al lui Shakespeare.

Ținând seama de valoarea artistică a operelor literare care sunt în același timp prietenoasă călăuză a sufletului omenesc, se impune ca să alegem din cea mai bună bibliotecă adevărata carte a sufletului nostru.

Să nu uităm că Alexandru cel Mare purta cu sine Iliada lui Homer, așezată cu sfîntenie într'o cutie de aur, și învăța de acolo cum se cucerește biruința atât în războaie cât și în viață.

VICTOR ȚĂRANU

Educația, operă de armonie.

de F. GARCIN

Neorologii și psihiatri sunt de acord spre a constata că cele mai numeroase anomalii și cele mai serioase lipsuri se întălesc la copii ieșiți din căsniciile separate, divorțate, tulburate de neînțelegeri intime. Din partea lor educatorii știu că copiii perfect normali și bine echilibrați spiritualicește, suferă considerabil în desvoltarea lor intelectuală și morală atunci când sunt hărțuiți de influențe sau voințe contradictorii, care explică furtunile ce se petrec în familie. Cum ar putea să fie altfel? Educația este opera de armonie, care trebuie să acționeze asupra tuturor funcțiunilor vitale ale individului. Orice influență vătămătoare care atacă una dintre aceste funcțiuni, produce o tulburare care, prin solidaritate, se repercutează asupra tuturor celorlalte. Și cum legea instinctului vrea ca fiecare funcțiune să se apere cum poate mai bine, când armonia este tulburată, solidaritatea se șterge spre a face loc egoismului.

Ce faceți d-voastră când o supărare împiedică buna funcționare a digestiei, când o durere morală vă doboară rezistența nervoasă, când o imprudență împiedică funcțiunea circulatorie sau a respirației?

În chip spontan și instiuctiv săriți în ajutorul funcțiunii care suferă. Cereți tuturor celorlalte să oprească cheltuiala forțelor spre a rezerva toată energia vitală în beneficiul celei care trebuie restabilită.

Tot astfel face și copilul fără să-și dea seama.

Dacă o neînțelegere în casă atinge sistemul său nervos, el cere liniștei din clasă repaosul reparator. Ne înșelăm în acest moment dacă-l acuzăm de lene, după cum ne înșelăm deosemena, acuzându-l de zăpăceală și distracție când, pentru acelaș motiv el caută în tovărășia camarazilor săi, uitarea care grăbește restabilirea echilibrului doborât. Omul adult atins în liniștea lui interioară de vre'o suparare, face ca și copilul. El însă, nu merge la școală, ci se duce la catenea să-și înece grijile și supărările în băutură sau joc. Acelaș lucru se petrece când torțele funcțiunilor sunt solicitate de puteri contradictorii. Se observă un fenomen asemănător în creșterea animalelor, căci ele au reflexe indentice cu acelea ale copilului.

Priviți un cal tânăr, își pierde răbdarea când este ținut în frâu. Dacă se simte condus de-o mână șovăelnică, pierde simțul a ceea ce trebuie să facă. Nu-și dă seama de ce este cu el printre ordine și contraordine: nesiguranța îi turbură mintea, se rătăcește printre toanele fanteziei sale, și când conducătorul inconștient de propria sa greșeală vrea să-l pedepsească el primește drept răspuns o svârlitură de picior. Rău condus, copilul face la fel. Fiți siguri că printre dezacordurilu conducătorilor săi, că'n mijlocul neînțelegerilor dintre puterile ce-l influențează, copilul dă dramul în chip îndrăzneț, la toate capriciile lui. Când sună ora în care i se cere să-și exerciteze o aptitudine care a fost neglijată, sau i se dă vre'o pedeapsă, cași calul cel tânăr, el dă lovitura de picior. Nu este posibilă nici'o formațiune educativă, acolo unde domnește dezacordul între părinți.

Intotdeauna este rău pentru copil să fie discuții în familie și ca măsurile educative ce trebuiesc luate în privința lui să fie combătute de bunici, de unchi, mătuși sau prieteni. Este mai ales foarte rău ca familia să dezaprobe acțiunea școlai.

Intâlnim aici un punct al problemei educative a cărei gravitate nu poate să scape nimănui. Dacă dezacordul din familie este aducător de rezultate nenorocite, dezacordul între școală și familie este, poate încă, și mai dezastros.

Diviziunea între aceste două puteri va folosi exclusiv tendințelor dominante ale temperameotului copilului. Combati-

vitata lor va avea ca rezultat victoria celui care va opune o disciplină mai ușoară tendințelor instinctive ale copilului.

Pe deasupra ar fi abuziv să se creadă că înfrângerea uneia din aceste donă puteri autorizează pe cealaltă să se creadă învingătoare. Să nu uităm că orice nereușită în educație se traduce printr'o revoltă a subiectului de educat.

Ori, triumfătoare nu este niciodată puterea care întreține revolta, ci spiritul de revoltă însăși. Când acest spirit se va elibera de puterea pe care o nesocotește sau o reneagă, el va continua mersul său alături de cealaltă putere. În educație ca și'n oricare lucru, a semăna vânt înseamnă a-și rezerva furtuna în recoltă.

Nu dați voe niciodată copilului să vorbească de rău pe cineva dintre educatorii săi. Familie, școală, fiți uniți, nu vă combateți niciodată. Din dezacordul vostru nu poate să se nască decât revoltați de care nici una nici alta nu se poate felicita.

Să nu uităm că educația este muncă compusă din armonie, orice vijelie între educatori pregătește dezastre. Dar, în fața acestor dezastre, se ridică consolații prea ușoare: viața, se se spune, va pune ordine în toate. În adevăr, viața știe să îndoiaie ființele ca să respecte legile ei imperative. Ea lovește cu aspre sancțiuni orice trădare. Numai că nu suferă individul izolat de regresivitatea inimilor și a sentimentelor, ci întreg corpul social. Cei buni, zice proverbul, suferă pentru cei răi. Există solidaritate între toți membrii societății, după cum este solidaritate între funcțiunile fizice, intelectuale și morale ale aceluiaș individ. Să ne păzim de a fi nemulțumiți cu reacțiunile legilor naturei, care aduce la realitate în chip brutal. Aceste reacțiuni nu sunt decât manifestarea unei boli serioase care, după ce a stricat pe indivizi, atacă sănătatea întregului corp social. Să știm să ne ferim de acest pericol atât de grav, strângând toate eforturile de gândire, de împăciuire, de observare cari vor păstra între toate forțele educative armonia, fără de care opera educativă nu va avea nici-un succes.

EUFROSINA MANOLIU

Din „L'Education Infantine“.

Cum zelul dascălului, poate corecta insuficiența legiuitorului pedagogic...

Am început un nou an școlar, am plecat la munca cea grea pe ogorul școlii de îndrumarea tineretului... Reformele școlare din ultimii ani au dat sau nu rezultat, nu știm, dar oricât pe ciudată s'ar părea afirmația mea o spun: O caracteristică tristă a timpului nostru e că nici până azi nu e pe deplin lămurit măcar scopul învățământului primar, nu în mintea celor chemați să aplice programe ci în mintea celor ce le făuresc.

Până azi, am credința că și în alte țări dar mai cu seamă la noi cu, toate progresele nimitoare ale pedagogiei teoretice, *practica de toate zilele este încă sub apăsarea multor greșeli tradiționale.*

Pedagogia biciului s'a dus, cea a emulației iezuite (care dădea câțiva premianți pe clase stăpâniți de invidie, de ură de vanitate) așisderea; e un anahronism să o mai admitem.

În anul trecut am dat crâmpoe de articole care strânse la un loc ar putea servi drept o contribuție la studiul individualității. Acolo spuneam că orice copil are în el un *germene de progres*. Să-i stimulăm, deci, la muncă potrivit însușirilor lor firești. Aici pedagogia modernă își are meritul de a ne da mijloace de determinare a lor.

E bine să reamintesc că Sanderson în Anglia a reușit să schimbe fața școlii și fără teste, grupând copii după aptitudini.

Să nu uităm că *școala muncii este școala viitorului*, prin ea spre progres... Aici, pentru a nu fi rău înțeles, spun că nu e vorba să pui copilașul să-ți mânuiască instrumentele (uneltele) meseriașului matur.

Munca pentru copilaș trebuie să însemne activitate dorită de care trebuie să fie vorba în educația copiilor.

Simulacrul muncii, adică minciuna și artificialitatea, constituie o reală primejdie. În joacă ori în lucru, copilul să vadă activitate dorită și să simtă un real interes.

La școală și acasă deprindeți-l cu munca adevărată și potrivită cu puterile vârstei lui.

Să se caute pe cât posibil să se integreze copilul în viața neamului din care face parte. Să-i dai în primire în-

făptuirile trecutului și îndrumări cum trebuie să adauge că e necesar și potrivit prezentului și viitorului.

Aici încă mai spun că învățător nu poate fi decât acel ridicat din mijlocul neamului pe a cărui copii îi are de îndrumat în viitor. Nu tot așa e pentru profesorul de liceu ori cel de universitate.

Pe rezultatele școalei muncii, în cadrul învățământului primar, se altoește mai târziu specializarea și îndrumarea profesională.

Erorile oficiale pot fi stăvilite de munca personală a fiecărui chemat în a educa: învățător și profesor. Desigur că nu putea păși la corectarea unei insuficiențe, decât în urma rezultatului obținut. Pedagogii de cabinet, ca și reformatorii, pot greși și rătăci în afară de realitate, dar să nu uităm că peste hârtia pe care e așternută o reformă, se poate ridica sufletul adevărat a acelor ce-și dau seama de noblețta titlului de învățător. Fiți mândri când plecați de la catedra școalei primare... v'ați ridicat în posturi mai înalte; iar asta înseamnă că ați înțeles menirea voastră acolo și v'ați ridicat mai sus pe experiența vieții încercate.

E de dorit ca cei care au trecut prin filiera învățământului primar, să fie în permanentă legătură cu cei rămași la această situație, căci prin aceasta se asigură mai mult o biruință.

Din colaborarea profesorilor cu învățători, am credința că se pot vindeca multe răni ale învățământului, dând totodată vigoarea sufletească de care are nevoie poporul nostru.

IOAN TĂZLĂOANU

G Â N D U R I

Cultura e sufletul omenesc în vecinică acțiune, tot mai departe și mai sus.

N. IORGA

Muzica este una din rarele plăceri pe care o pot gusta în comun toate clasele sociale. Devine astfel o legătură de simpatie universală. Misiunea ei educatoare nu trebuie nici uitată, nici neglijată.

JEAN MARIE GUYAN

Educatorul îndreaptă ceia ce natura a creiat.

V. CONTA

P A R T E A L I T E R A R Ă

țărani.

*cu inima, bicusnică elevă,
ei fac de-a-pururi artă pentru artă,
cu pâinea—blestem în sudoare fiartă
ei pentru toți răscumpără o evă....*

*târziu când biruie-a răbdării grevă
cei mulți urnesc hoture vechi pe hartă
cei mulți ce-și sug trudind prin talpa spartă
a brazdei cămötare neagră sevă....*

*...un trup de moaște se boltește 'n zare,
metanii bate aplecat pe sapă
să'ngroape viața fără de urmare....*

*și bobul sterp sub brazdă îl adapă
cu jertfa sângelui în loc de apă
ca să-și înfrupte roada de mâncare....*

facerea lumii.

*m'aș vrea întunecimile poroase
și tu s'arunci podoabe câte una,
ca Venus părăsind solemn laguna
să mă despici cu brațe luminoase....*

*în pauză, când va dormi furtuna
să mă rezolv în vise nebuloase
și 'n viscol de spirale tenebroase
în haos risipiți umplând genuna....*

*tiparul cosmic plin să ne cuprindă,
fluid înfiorat de prima undă
de ultimul scafandru ce s'afundă*

*iluzia din urmă 'n ochi s'o prindă...
să fim o apă una cu pământul
și noi să găngurim întâi cuvântul....*

promenadă.

*să vii să facem peste vale turul
te-am așteptat trei seri la podul schitului
ca Ionă în pânțelele chitului
festivă, luna limpezia azurul....*

*....a treia zi' nviase trubadurul
în mine din cenușa asfințitului
să cânte așteptarea grea voinicului
din codri însoțindu-l surd susurul....*

*....ceahlău 'n fund vrăjit de nostalgie
părea castelul desgropat din dună,
ce-așteaptă cavalerul, din vecie....*

*....idealul van s'a stins de voie bună
și m'am trezit târziu din reverie
că așteptam s'apună biata lună....*

v. derneanu

Cîntecpentru mine însumi.

Sunt singur iar,
Ca și'n trecut...
Un biet drumet necunoscut,
Cu suflet trist și gând hoinar.

Pe drumul lung
Fără de sfârșit,
Cu pașii grei, iar am pornit,
Știu eu la capăt de-am s'ajung?

Spre larg de zări
Mă'ndeamn'un dor...
Sau poate-un semn înșelător
Mi-a strălucit în depărtări ?

Ce mulți plecați
Ca mine-acum...
Căzuți la margine de drum,
Și'n hăul vremii îngropați!...

Dar am plecat...
Și de-oi cădea,
În fulger s'o desprinde-o stea...
Apoi voi fi ca ei, uitat...

Nici crucea grea,
Nici fruntea'n spini...
Vor trece oameni mulți, străini
Ș'or pulbera cenușa mea,

Cîntecpentru floarea din vis

Floare scumpă,
Floare rară,
Cine oare'n fapt de seară
Va să vie să te rumpă?

Să te pună
Într'o glastră,
La fereastră,
Să te'nbeți de clar de lună?...

Noapte rece,
Dor pribeag,
Pe tăcutul nost drumeag
Astăzi nimeni nu mai trece ...

Gînd hai-hui
Spin în carare....
Frunza-șitoamna stă să toarne
Peste groapa visului.

Floare scumpă,
Floare rară,....
Nimenea în fapt de seară
Nu mai vine să te rumpă...

Sfârșit!

Dorul meu acum iar
Mugur stă să prindă,
Gîndul meu, hurlub hoinar,
Depărtări colindă

Dar iluziile-s fum,
Visul, prea departe....
O să cadă bietu'n drum
Fulgerat de moarte

El s'avîntă către zări
Palid estompate
Năzuind vagi depărtări
Din aripi el bate....

Și-o să moară nejelit,
Nu știi unde—anume
Cum atîția au murit
In cuprins de lume.

ION VESPREMIE

Singurătate.

E cald și-atât de bine în scunda odăiță
În negre nopți de toamnă! Pe magica portiță
A sobii, pâlپâinde lumini roșese pereții
Și lucrurilor moarte 1e dă suflarea vieții.

Ca pe ecran, pe ziduri văd cum pornesc la luptă
Vechi mobile, mănate de vrajba lor cea mută,
Aud bătrînul ornic tocând clipiri uitate
Cu degete mărunte în geamuri ploaia bate.

Încetul cu încetul se stinge focul,... moare,..
Pierind cu el și vraja de umbre dansatoare,
A încetat și ploaia, și ornicul cel vechi
Și-acuma doar pustiul îmi ține'n urechi.

NICOLAE GHITESCU

Regretul.

Din ceruri te coboară și vino înspre mine,
Și iar să mi-te arăți în vraja ta de ieri,
Să vii învesmîntată în raze de lumine,
Încet pe nesimțite de mine să te-apropii...
Și ochilor mei plînsi, iar lacrimi să le ceri...
Coboară'n preajma mea, în viața mea de-o clipă
Să vezi deșărtăciunea în juru-mi și în mine,
Privind nepăsătoare a ochilor risipă...
Și giulgiul alb de înger cu care ai fost odată,
Mireasă'n lumea mea, așterne-l lung pe mine,
Iar eu voi îngriji de cruce și lopată...

IOAN ȘT. NEAMȚU

Regăsiri fragmentare...

O zi somnoroasă de toamnă, cu cer vătuit, izolator... Priveliștele se filmau succesiv și duminic în dreptunghiul geamului... Deafară, natura plângea în portative verticale și tremurate pe sticla compartimentului...

În asemenea condiții de irosire a atenției, trenul nu mai transportă de obicei decât un cadavru, care mai păstrează prin inerție, atitudinile vieții...

Dizolvat și aneantizat până la limite budiste, călătorul se simțea o ficțiune...

Trenul se opri respirând greu, ca un uriaș strâns de gât...

Călătorul, în genul lui ciudat, avea întotdeauna la oprirea trenului într-o gară, o senzație singulară: i se părea că trenul își reducea viteza, având de învins rezistența unei atmosfere care se indesea progresiv, până la refuz și trenul satisfăcut se oprea după câteva respirații adânci, de istoviri voluptoase...

...Oricum, când călătorești, oprirea într-o gară e o revenire la realitate e un contact cu pământul...

Piatra-Neamț... răsună nazal litania Controlorului...

Radu Vamanu apucă automat valiza din plasă, cu o inițiativă și o elasticitate care vroia parcă să scuze prin compensație, toată monotonia drumului...

Căci tot drumul, eroul, sub formă de amintiri, călătorise mult înaintea lui Radu Vamanu cel actual din compartimentul de cl. II...

Amintirile ajungeau și se întorceau cu viteze instantanee construind și reconstituind din reminescente locul părăsit de 10 ani, cari oricum, e o unitate superioară de timp...

Acuma, când se dădea jos a avea, realitatea reușea să cerceteze lacunile sau exagerările fanteziei care lucra cu material de reminiscență și elemente de vis...

Dece Radu avea impresia că în valiza aceea își încarcerase ideul? Parcă ducea acolo rămășițele unei invenții geniale ratate...

După 10 ani, pe peron nu te mai așteaptă nimeni, desigur, desigur... E aceasta o certitudine pe care cel mai neexperimentat proroc ar putea-o prevedea... Dar, haosul și lumea gălăgioasă, care sporește și mai mult deșertul din jurul tău, ți-arată în adevăr, că nu există pustiu mai imens ca o mulțime gălăgioasă și anonimă... Sgomotul și priveliștile care năvălesc, numai îngăduie nici regăsirea cu sine însuși...

Gara... cu zidurile pustii și afumate, ca o clădire învechită înainte de a fi terminată... —cu tristețile plecărilor spre internate depărtate, cu trenuri prea matinale, când călătorii somnoroși așteaptă taciturni la ghișee să se ridice ghilotina, —cu gulere ridicate ca bolnavi de friguri...

Urâtul s'a născut, ca un copil abandonat, într-o gară pustie, în zori de zi.

Așa își reprezenta Radu, alegoria melancoliilor negre, așa cum visa să o toarne în tiparele unui roman, care întârzia mereu, și aceasta ca toate lucrurile pe care le-a plănuț și nădăjduit în viață și au fost predestinate să rămână sub formă de proiect...

Oraşul, —dimineaţa,— transformat într'un şantier în plină mişcare, i s'a părut pe masa de operaţie a întineririi... Negurile de pe dealuri îi trezeau reactualizarea primei zile dela facerea lumii, când lumina încă nu se definise şi pământ şi apă pluteau într'o armonie indescifrabilă.

Omul modern are nevoie de perspectivă, şi perspectiva a forţat bulevardele, a împins mai încolo pereţii caselor, a ridicat scări spre înălţimi, a dedublat luna artificial şi nocturn în zeci de lampioane cu o lumină fardată cu vaselină.

Şi oraşele au vârstă şi se schimbă ca şi oamenii... Prin paradox, oraşele când îmbătrânesc, întineresc... prin mirajul civilizaţiei.

Toate clădirile, toţi stâlpii te cercetează neprietenos. Şi lucrurile, nu numai oamenii, gândi Radu Vamanu.

Atunci, te simţi în pământ străin, fţi atârni lira în sălcii plângătoare, ca la râul Vavilonului şi cercetezi un colţ de târg, care a rămas neasasinat de târnacop, şi acest colţişor virgin, cauţi să-l torni în tine ca pe o doctorie miraculoasă, care să determine închegarea eului tău de acum 10 ani... Printr'o dedublare pe linia timpului în urmă, cauţi să reînvii pe cineva, care a murit în tine, ca să ai cu cine sta de vorbă... Aşa-i de necesar şi de imperativ în clipe ca acestea instinctul sociabilităţii...

...Colţul acela de parc, ca un muzeu, prin contagiuni va determina în tine învierea din propria-i cenuşă... Din acest decor ca din dintile lui Cuvier, te poţi reconstitui... te numerotezi cu No. 1, pe cel de atunci, cu No. 2, pe cel de azi, ca să eviţi confuziunea.

— „Uite banca,—vorbeşte numărul 1.

O mică socoteală pentru identificare şi raportare cronologică... Cineva a săpat cu briceagul 192... Dată anterioară evenimentului... Deci, e acelaş lemn, care e mai bătrân decât întâmplarea... Poate un martor neînsufleţit care devine singura siguranţă când neîndoim de noi însine, de existenţa noastră trecută... Şi lemnul a îmbătrânit oleacă... s'a transformat în material de icoană bizantină... vezi lemnul neînsufleţit ne e superior nouă... Prin îmbătrânire se inobilează pe când noi, ne degradăm...

— „Totul e discutabil... răspunde No. 2. Ai văzut o cetate pe un vârf de deal?... O cetate devastată şi desfigurată de veacuri?! Ca aceia pe care maestrul Ibrăileanul o compară cu o măse cariată.

Da, da, o cetate care e un etalon al durabilităţii,—matusalemul regnului neînsufleţit!—şi totuşi ajunsă termen de comparaţie pentru un molar avariat...

— „Eşti pesimist... replică No. 1. Pe mine stratul izolator al amintirii mă conservă optimist... Am rămas tânăr... cu sacrificiul de a fi murit de mult... vezi, tinereţa veşnică se plăteşte scump..., trebuie să renunţi, ca preţ, la o bună bucată de viaţă... Uite, frunzele îndeplinesc şi acum aceeaşi activitate ca acum 10 ani... Ele sunt confettile naturii, prin care natura participă şi consimte la balul idilei care se înfiripează...

— „Degeaba... răspunde No. 2. Ele sunt alte generaţii... Natura elimină amănuntul... ea nu lucrează în unităţi sociale... ea lucrează numai în unităţi superioare de viaţă... omul sau frunza nu compează,

în economia generală a vieții... Dumnezeu, lucrează cu specia și cu generația...

Oamenii luați în total, sunt nemuritori, — specia, — dar omul, fiecare unitate aparte, e efemeră ca și frunza... Providența lucrează **en-gros**, omul **en-detail**, ca să mă exprim într'o limbă scumpă actualității...

Ca la un om care se uită cruciș și vede, normal, lucrurile sub aspect dublu, și printr'un efort suprem, cele două imagini se contopesc, întărindu-se, — cele două conștiințe, No. 1 și No. 2, se contopiră... șocul fusese provocat de apariția unui „cuplu”, popular numit o „pereche”... „Perechea” mergea gânditoare, măsurând parcă universul cu pasul... O „pereche” gândește în doi... Gândește la pătrat, întotdeauna și formează elementul viu al decorului... Radu și-aduse aminte dela Copou, unde primadata într'un amurg de toamnă generoasă prin longevitatea ei, — a avut impresia că numărul de bărbați și numărul de femei din lume, sunt egale...

„El înalt și ea frumoasă”... — vorba lui Eminescu... astăzi s'a adaptat la mediu...

„El înalt și ea bogată”... vorba lui Topârceanu.

Dar perechea pare a se constitui într'o excepție onorabilă.

S'au așezat cumiți pe-o bancă, parc'ar fi pozat pentru o statuie, și și-au trimis privirile gemene, ca niște porumbei docili, să cerceteze orizonturile...

O dorință vie spontană, îl îndemnă o clipă să scoată carnetul să consemneze o impresie. Dar acelaș diabolic spirit de autocritică de'ntotdeauna îl opri.

— „E un furt ceiace faci...”

Sublimul lor nu-ți aparține... Nu te ai convins că a scrie despre alții e un furt... impresii pe care ți le furnizează ei gratuit... impresii pentru care ei suferă și cheltuesc energie... tu să le captezi... asta-i sadism... barbarie...

— „Bine... dar a scrie despre mine însumi...”

— „Asta-i din punct de vedere al delictului mai puțin grav... dar e mai compromițător... e comercializare... să-ți dai în vileag cele mai sfinte reacțiuni din chimia sufletească, când tocmai ceiace le caracterizează și formează esența sfințeniei lor este intimitatea...”

Și-apoi **moncher**, când începi a scrie, înseamnă că te-ai metamorfozat în duhovnic sau confident, nu mai ești amator, ci devii profesionist...

Mai mult dragă, în urbea asta, o mahala omogenă, care se bucură de, — spre a fi și mai ridicolă, — de proprietățile universului, adică ori în ce punct te-ai deplasa, ești și în centru și la periferie, — spun, să știi că aici cu metafizica lui dionisiană, a vehicolat în spații și în timp ca să cugete că a gândi e un pericol, și de ai iluzii ești ridicol... d'apoi încă să scoți o bucată de hârtie și-un creion... Lumea te va suspecta ca pe un fur de zidar care a venit să ia măsura umbrei monumentului de colo, spre a o îngropa în clădire spre a evita surparea... Ia, privește! până și bustul de colo, parcă din instinct de conservare anume și-a contractat craniul până la proporții gambe-

tiene, spre a înțelege mai puțin din prejudecățile care plutesc latent în atmosferă...

Radu Vamanu se trezi că mai încheiase una din acele ședințe de meditație care îl monopolizau așa de des, fără jetoane de prezență în dauna spiritului practic... Trecuse ziua mai mult în pauze prelungi cu rari intervale de monologare și dialogare, și-acuma venia noaptea... Noaptea vine întotdeauna din pădure dacă este vre-o pădure prin apropiere... Superstiția populară spune că sufletul omului după moarte voiajează prin toate locurile pe unde umblă lutul lui.

Pe acest Radu Vamanu care muria și învia de câteva ori pe zi, soarta fantezistă și cu mari resurse de surprize, îl aruncase din nou pe meleagurile pe unde umblase și acum zece ani, tot într-o toamnă...

Măine își va lua postul de apostol în primire... și din când în când, cu vastele lui posibilități de dedublare și voiajare în trecutul istoric, va mai întreține cititorii cu concluziile meditațiilor lui...

Căci acești soi de oameni logodiți cu tradiția veșnic inactuali, disolvați și anacronici, sunt ca un fel de megafoane, prin care vorbesc trecutul...

vasile scripcaru

„Vadul Rușilor“

(file dintr'o monografie).

In dreapta Cetățuei, cum mergi la târgul Romanului, se întinde nedă și cu loc bun de grâu, Poiana-Mare; până hăt încolo, aproape de Bobeuca: un genunchi de deal, cu burueni încălcite de ruși și păduri de mlădăriș, des-perie. Vara, bucșit de culcușurile epurilor și iarna de a lupilor, de să-ți dea cineva averile lui Iov, să nu treci pe acolo, chiar ziua în amiaza mare!

Așa, se coboară pe furiș printre ele, Vadul-Rușilor: Un defileu bolovănos, dela Fântâna-Talharului și pân'la Feredeul-Boerului, urmărit din spate ca un sfleder, de Piciorul-Porcului; tot locuri frumoase și pline de pășaniile trecutului și poveștile nopților lungi, din puterea ernei.

Așa bunăoară, cu vre'o sută de ani în urmă spun bătrânii, că pușcașii nu mui băgau porc la coteț de Crăciun, că foșneau pădurile de cei sălbateci; numai ghibaci să fi fost și să-i fi nemerit drept deodată la spaia dinainte, nu în bot ca să se răpadă după fumul puștei; că de nu, putea-i să-ți i-ai cioricașii după gât din bună vreme... Așa păduri cu sălbătăciuni și locuri tari, erau atunci pe aici. D'apoi la Fântâna-Talharului și azi dacă amurgești, ți se pare mâța, cât ursul! Aici se frigeau odată berbeci în spuză de fag și se bea apă rece ca ghița în toiul verei, de trosneau măselele în gură. Vorba cântecului:

*„Mânânc carne de berbece
Si cu mămligă rece.
Beu apă din făgaș
Și văd bine că mă'ngraș.*

Tot aici, se strângeau la miez de noapte, cioatcă în jurul focului:

*Cei haiduci cu plete lungi,
De țineau cale'n poteci,
La ciocoii venetici,
Să-i cate de irmilici.*

Azi la Fântâna-Tălharului, e popas vânătoresc. Loc găsit nemerit pentru trebușoara asta, nu numai de braconierii satelor băștinase, dar până și de oameni mari, ca de-al-de Domnul Jean-De-Cardinas, Ministrul Spaniei în țara noastră și ginere Domnului Constantin Iordache Nanu, proprietarul moșiei cu pricina.

Că măcar din doi în doi ani, tot se mai abate toamna la vânat, prin partea locului; că ce-i drept, nu degeaba suntem plămădiți dintr'o mamă. Seamănă turnat cu noi în toate apucăturile: iubește viața de țară i-e drag țăranul român și tare-i place să-i asculte necazurile și mai cu seamă, tac-lalele lui vânătorești; care spuse cu șic și la locul lor, iuri că's la fel cu a vre-unui cioban, din munții Pirinei, ori de pe podișul Tagului.

Deasupra Vadului-Rușilor și'n spre răsărit, se întinde un luminiș până la moșia lui Mortun, din ținutul Romanului. Vad bun de trecere, rămas din vechime și până azi, poteca cea mai anropiată și fără mult înconior, prin Broșteni și Liliac, către Cârliți și Galbeni, nu departe de podul Olăreștilor, din Vadul-Siretului. Asta numai ca să dai mai de-adreptul și mai în scurt la întoarcere, în valea Bistriței, cu treacăt fără să vrei prin Valea-Orbicului.

La gura defileului din Vadul-Rușilor, cuconul Iordache Nanu, căruia-i trecuse vestea până peste nouă hotare, de boer blajin, părinte bun pentru țăraii și slujitorii lui, avea sub poala pădurei bătrâne de stejăriș, o scaldătoare boerească, căreia i-a rămas de atunci numele de: Feredeul-Boerului.

Azi, nu se mai cunoaste decât o fântână cu buduroi gros de stejar, din care țisnesc isvoare tari de apă pucioasă și feruginoasă, limpede și strevezie, de se tie și de sete și de foame. Nu degeaba boerii bătrâni, făceau în ea feredeul și o cărau cu ulcioarele, până și la ospetele mari ale curții. Din spusele lui Vătaru Ion, se poate întâmpla, să-și fi astâmpărat setea, tot la fântâna asta și Generalul Pașchievici, în toamna anului 1849, când din porunca Impăratului, l-a adus păcatele pe aici.

Tare le-au mai fost dragi streinilor locurile și plaiurile noastre, bată-i să-i bată și n'ar avea parte de ele, cum n'are cloșca parte, de ouii de rată.

Așa și Rușii la 1848, pe vremea când Români transilvăneni, sătui până în gât de iobăgia ungiurească, în cap cu Avram Iancu și Simion Bărnutiu, sfinteau „drapelul desrobirei“ pe Câmpia-Libertății de lângă Blaj.

Ei, cu gânduri ascunse de a apăra Moldova noastră de revoluție, n'au stat mult la tocmeală și la cererea de ajutor a Austriecilor, — că-i svânta în bătăie Ungurii, au și trimes prin luna lui August pe generalul Pașchievici, cu două corpuri de armată călărească să treacă de-adreptul prin valea Siretului și a Bistriței, până'n inimă Transilvaniei, numai să ajungă mai în scurt și să poată potoli jocul cel mare.

Și cum vii dinspre ținutul Iașilor pe la Drăgești peste Siret, nu-i altă cale mai de-adreptul până la Trotuș, decât prin văgăuna asta, dintre Cetățuia și Babeuca, care a rămas botezată Vadul-Rușilor, din anul acela până în veacul veacului. Câți rusnaci i-a fi rămas lui Pașchievici după bătălia dela Șiria lângă Arad, asta-i treaba lui...; că noi, avem grija celor câteva

familii de gospodari molateci și bălani la față cu numele de „Rusu”; care spun, că bunicii lor, au vorbit rusește în sat la noi, până au închis ochii.

Ei și-au trăit traiul în niște bordete la Feredeul-Boerului din Vadul-Rușilor, până hăt încoace, când Siliștenii s'au încuscrit cu ei și i-au tras în vatra satului.

Aceștia, nu's altceva, decât „Tavarăși” de ai generalului Pașchievici, rămași de cârd de atunci pe aici, în fuga lor nebună, ca să scape de sabia Austrieilor, pe strănepoții lui Arpad, peritu-le-ar fi fost sămânța și n'ar fi mai ajuns neam de neam, să-i mai cunoaștem.

th. ursu

I M P R E S I I

Impresii dela cursurile de vară

ale

Asoc. Generale dela Câmpulung-Muscel.

De multe ori, în organizația unui stat, inițiativele particulare pot lua avânturi noi, sănătoase și câte odată mult superioare celor oficiale. S'au semnalat cazuri, când oficialitatea a adoptat întru totul principiile formulate, după sute de ani de experiență, de o oarecare organizație particulară. La noi — în învățământ — multă vreme a predominat acel biroucratism de care încă și azi suferim. Norocul nu ne-a părăsit de tot. Ici, colo se mai găsește câte un om, care să ne înțeleagă și care să poată spune: „chiar de nu voiu fi în fruntea ministerului instrucțiunii publice, voiu lupta din răspuțeri, cu toate forțele mele morale și materiale pentru propășirea școalei și dascălilor ei”. Lați ghicit. E d-l dr. C. Anghelescu. E, poate, singurul care a pătruns toate tainele sufletelor învățătorilor. I-ar fi fost peste putință să ne înțeleagă, dacă nu ne-ar fi găsit organizați în o asociație a cărei solidaritate e unică în România și care rivalizează cu cele mai puternice din lume.

Datorită felului cum a știut — ilustrul nostru președinte, d-l D. V. Ţoni — s'o conducă, săgețele celor neputincioși s'au sfărâmat și asemenea motoarelor hodorogite, sgomotul lor a însemnat „nimic”.

Realizările în cadrele asociației se intensifică cu fiecare an ce trecem și cum una din dorințele d-lui Ţoni a fost înființarea cursurilor libere de vară, anul acesta s'a ținut a cincia serie, la Câmpulung-Muscel. Pentru alegerea orașului unde au avut

și vor avea loc cursurile s'a ținut și se va ține cont de următoarele :

a) să fie oraș de munte; b) trecutul nostru istoric să se evidențieze în el și împrejurimile lui cât mai fidel; c) să se poată vizita cu multă ușurință localitățile cari reprezintă toată strădania strămoșilor către civilizație, bogățiile naturale și frumusețile României; d) să aibă o administrație bună.

Cum aceste puncte — în majoritate — le întrunește și Piatra-Neamț, d-l președinte a promis, că pentru vara viitoare le va ține la noi. Atunci, vom avea fericita ocazie, de-a adăposti la poalele Cozlei și Petricicăi inv. din toate unghiurile țării și pe așii culturii universitare din România. Pe bună dreptate — d-l Ion Simionescu, prof. univ. — s'a exprimat cândva, că trei orașe i-au plăcut și l'au impresionat : Brașov, Piatra-N. și Câmpulung-Muscel. În adevăr, toate au câte ceva din pitorescul natural, care te magnifică. Acolo în C. Lung-Muscel, oraș situat între muscele, (de unde îi vine și numele) în sala de festivități a școlii normale Carol I, în școala care a dat națiunii multe valori culturale și politice, care și azi străjuește ca un monument falnic de artă, acolo zic, s'au putut audia de reprezentanții învățătorimii din țară circa 45 conferințe și discuta toate problemele noi, ce interesează șc. primară și corpul didactic. Programul a fost întocmit de d-nii : D. V. Țoni, Iordan I. Tacu și Moise Marinescu. Toți trei au muncit zi de zi și veșnic au stat în mijlocul nostru, coordonându-și munca într'un tot armonios, astfel, că nu s'a găsit coleg, care să nu regrete închiderea cursurilor. În zilele când am avut ore libere, d-l D. V. Țoni, cu bunătatea-i de părinte, ne-a ascultat toate doleanțele și limpezit anumite probleme neclare, în legătură cu școala și asociația. Tot în timpul liber s'au putut vizita bisericile și monumentele istorice ale orașului descălecării. Viu impresionat rămâi, când în catedrala orașului, biserica lui Negru-Vodă, ți se arată tot felul de cruci din sec. XIV-lea și XV-lea sculptate artistic în lemn de măslin și împodobite cu pietre scumpe, cărți religioase vechi ca : „Biblia lui Ștefan Cantacuzino“, dit. traduceri a lui Coresi, anatornita și Sf. Potire în gravuri în aur și argint de toată frumusețea. Atât la Negru-Vodă cât și la biserica Șubești — a cărui nume vine dela călugării cari purtau „șube“ și care au servit biserica decenii întregi, pictura e frescă, iar stilul e cel brâncovenesc. Ai admira zile întregi bogăția lor, dacă timpul nu te-ar cere și pentru altceva. În prima Duminică după deschiderea cursurilor, o zi par'că intenționat lăsată de Dumnezeu senină și frumoasă, s'a făcut o excursie până

În peștera Dâmbovicioara. Pentru cei ce au colindat munții Făgărașului, cât și pentru cei ce cuuosc rarmecul munților județului Neamț, nu se poate să nu fi găsit o asemănare între „cheile Bicazului” și „cheile Dâmbovicioarei”. Numai că, în defileul Dâmbovicioarei nu este atâta sălbătăciune și nu simți înflorările cheilor Bicazului. De acolo, de pe valea Dâmboviței, o apă limpede ca și cristalul, înspre răsărit, se zăresc Stoenești, sat cu renume istoric, unde la 1595 Mihai Viteazul și-a refăcut ostirea, de a alungat peste Dunăre pe Turci și unde azi datorită d-lui Amiral Zaharia, a luat ființă un muzeu, în care e depusă o cruce mare de piatră — găsită de curând cu ocazia unor săpături și care datează dela 1596. — Pe versantul de vest se întind Dragoslavele, nemuritor pentru luptele dela 1916-1918.

În amintirea celor căzuți pe câmpul de luptă, inimoșii conducători ai jud. Muscel, au ridicat un mausoleu de toată frumusețea. Acest mausoleu e aranjat pe vârful unui deal, încât ori de unde ai veni, fie dela Bran, fie din C.-Lung, te impresionează profund.

Trecând prin memorie — în acest moment — capitolul din războiul mondial care cuprinde „luptele dela Dragoslave” și văzând cu ochii pământul încă ciuntit de obuze, nu se poate, să nu te podidească lacrimile.

De relevat în jud. Muscel nu e numai bogăția codrilor de fagi, stejari și brazi, ci și felul de organizare și administrare a gospodăriilor sătești. La Rucăr — unde ne-am oprit pentru trei ore — am putut constata lucruri demne de toată lauda.

Sat vechiu — tocmai din timpul descălecării — cu locuitori harnici și pricepuți, venitul lor nu e altul decât din tăiatul și căratul lemnului — venit foarte mic.

Traiul lor nu e modest cum s'ar părea. Din contra românului din Rucăr îi place să se ospăteze bine și în gospodăria nu e aibă și confort. Pe lângă aceasta, rucărenii au dat procentul cel mai mare din județ și printre primele procente pe țară, de copii în școlile secundare. S'ar părea paradoxal, ca dintr'un venit așa mic, să poată rucăreanul ține echilibrul bugetului familiar. Învățătorul satului m'a scos din încurcătură.

Datorită gospodinei, care poate fi luată model de toate românele, viața Rucărului e permanent în floare. Cu Rucărul rivalizează numai Săliștea Sibiului și portul bărbătesc național de pe valea Bistriței noastre.

La Sf. Ilie, când e bălcu în C. Lung, din Rucăr pleacă mii și mii de catrințe artistic țesute, sute de cămăși admirabil cusute și tot felul de covoare cu minunate motive naționale —

Rucărul a rămas pentru mine, simbolul muncii feminine de fiecare clipă și patria costumului național. — Acolo se face și în modestie se lucrează. Spre seară, satisfăcuți complet de cele văzute, ne'ndreptăm către C. Lung. În drum ne oprim la Nămăești, mănăstire de maici. Aici biserica e săpată într'o stâncă. Numai crucea depe vârful ei îți indică rostul unei minuscule uși în partea de vest.

În adevăr, înlăuntru, cu multă migălozitate și totodată talent săpăturile arată dragostea avută de strămoși față de biserică

Din toate, desprindem și de aici ceva: răbdarea și credința înaintașilor în fapte, căci, din calculele celor competenți în asemenea materie, a trebuit să macine timpul cel puțin cincizeci ani, ca să poată fi săpată o biserică așa artistic, în o stâncă de munte.

Spațiul fiindu mi mărginit, mă rezerv pentru numerile viitoare, de a da în rezumat cele mai reușite conferințe și cari —cred— vor interesa deopotrivă pe toți membrii corpului didactic din județ.

GH. N. ȘERBAN

G Â N D U R I

Poporul meu! Clădește, clădește! Să înlăturăm orice luptă, să ne strângem în acea unitate sfântă pe care am cumpărat-o cu sângele nostru și care va face puterea noastră.

REGINA MARIA

Citirea cărților a fost pentru mine leacul suveran împotriva tuturor relelor vieții. N'am avut nici un rău pe care un ceas de lectură să nu-l risipească.

MONTESQUIEU

Toate epocile în care domnește credința, sub orice formă ar fi, sunt strălucite, înălțătoare de inimi, rodnice pentru contemporani și posteritate.

CARLYLE

P R O F E S I O N A L E**Dela Asociația Învățătorilor din jud. Neamț.**

În ziua de 23 August 1936 s'a ținut, în localul Liceului Petru Rareș din Piatra-N., adunarea generală anuală a Asociației învățătorilor din județul Neamț. De dimineață s'a făcut, la catedrala Sf. Ioan Domnesc, o panachidă pentru colegii morți, în ultimii 25 ani, iar la ora 10 s'a deschis ședința, în care D-l Leon Mrejeriu a făcut darea de seamă asupra activității Asociației din 1912 încoace, arătând activitatea, rolul și înfăptuirile organizației noastre încadrând-o în în vremuri, prin care a trecut victorioasă.

Mihai Avadanei mulțumește, în numele învățătorilor din județ, D-lui Leon Mrejeriu pentru activitatea depusă în serviciul școlii și al Asociației.

D-l Vasile Ghițescu, directorul Liceului, mulțumește și aduce laude D-lui Leon Mrejeriu, în numele profesorilor din Piatra-N.

Se trece apoi la ordinea de zi, hotărându-se:

- a) Aceeaș cotizație ca și până acum, pentru Asociație;
- b) Fiecare învățător să dea, pentru Căminul din Piatra-N., câte 1000 lei.

Se susțin apoi următoarele rapoarte:

I.—Rolul civic al învățătorului, raportor: D. D. Sandu-Cut.

II.—Situația materială a școlii primare și a învățătorilor raportor: D. D. Frițescu-Tg. Neamț.

III.—Raporturile Asociației noastre cu alte Asociații de funcționari publici, raportor: Mihai Avadanei-Sarata.

Mandatul comitetului de conducere al Asociației fiind expirat, s'a făcut alegeri pentru întreg comitetul de 9 membri, 3 cenzori și 3 supleanți prin vot secret și a dat următorul rezultat:

Membri în comitetul de conducere: D-nii Leon Mrejeriu, Ioan Radu, Vasile Gaboreanu, Eugen Mitru, Petru Butnaru, Vasile Scripcaru, Neculai Mancaș, Mihai Avadanei și balotaj, pentru un loc, între d-nii: Calistrat Scutărescu, Ioan Bicleanu și Calistrat Bogdan. Cenzori d-nii: N. Dandu, Ioan Timofte și N. Ploscaru. Supleanți d-nii: C. Vasiliu, Aurel Baciu și Alexandru Iliescu.

Au demisionat apoi din comitet d-nii Leon Mrejeriu —a cărui scrisoare de demisie o publicăm mai jos— și Calistrat Scutărescu, așa că s'a soluționat balotajul, d-nii I. Bicleanu și Calistrat Bogdan intrând în comitet.

Comitetul s'a constituit, apoi, astfel: D. Ioan Radu, președinte; D. Vasile Gaboreanu, vicepreședinte; D. Eugen Mitru, casier; D-nii: Ioan Bicleanu, Petre Butnaru, Vasile Scripcaru, Neculai Mancaș și Calistrat Bogdan, membri; Mihai Avadanei, secretar.

Acest comitet a fost validat de Asociația generală în ședința dela 5 Sept. 1936, adresa No. 524 | 936.

Copie depe scrisoarea de demisie din Comitetul Asociației Învățătorilor a D-lui L. Mrejeriu.

23 August 1936

„Domnilor Membri,

„Fiind demisionat din învățământ pe 1 Septembrie, a. c.
„și fiind într'o funcție administrativă publică, nu pot, conform statutelor, să fac parte din comitetul de conducere al
„Asociației Județene. Pentru acelaș motiv, de altfel, am demisionat și din conducerea Asociației Generale a învățătorilor
„din România, în care fusesem ales.

„Mulțumesc din inimă membrilor corpului didactic, cari
„m'au onorat cu încrederea lor, acordându-mi un număr
„important de voturi, — 105 voturi, din 147 votanți, și-i asigur
„că le voi da tot concursul și în viitor pentru propășirea
„Asociației și a școlii.

Cu distinsă considerație

L. MREJERIU

La această scrisoare, comitetul în numele învățătorimeii nemțene i-a răspuns prin următoarea omagială :

ASOCIAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR DIN JUD. NEAMȚ

No. 44 | 1936

„Mult Stimat Domnule Mrejeriu,

„Primind scrisoarea Domniei Voastre, de demisie, din comitetul
„de conducere al Asociației Învățătorilor din Județul Neamț, cu multă
„părere de rău am luat act că sunteți hotărât să vă retrageți din
„acest comitet, pe care l-ați onorat cu conducerea Domniei Voastre,
„aproape un sfert de veac și pe care îl văduviți, astăzi, pe prestigioasa Domniei Voastre personalitate.

„Cuvântul Domniei Voastre, cu mare greutate, totdeauna și
„de o netăgăduită autoritate față de noi, ne-a făcut să luăm act, cu
„adâncă durere, de demisia Domniei Voastre, constituindu-ne în comitet fără Domnia Voastră — pentru prima oară dela 1912 încoace —
„dar, sub președinția de onoare a Domniei Voastre, pe care v'o oferim pe viață, rugându-vă să primiți, ca omagiu al întregului corp
„învățătoresc din județul Neamț, pentru strălucita Domniei Voastre
„activitate, în școală și pentru Asociația noastră.

„Sunteți, astăzi, înconjurat de respectul și recunoștința fiecăruia
„din noi, pentru tot ce ați făcut ca școala românească să progreseze
„și ca slujitorii ei să fie ținuți la loc de cinste, câștigându-și drepturile ce li se cuvin.

„Din mintea niciunuia, din noi, nu va dispărea figura învățătorului de elită: „Leon Mrejeriu“, exemplar desăvârșit de cinste, priecere, muncă și energie, cari au făcut din Domnia Voastră, un om de prestigiu, cunoscut și apreciat de întreaga țară.

„Plin de energie și idealist, acum nu sfert de veac, ați creiat „Asociația Învățătorilor din Județul Neamț; astăzi, după ce, prin „munca Domniei Voastră ați dus-o până s'a impus ca una din cele „mai bune organizații profesionale din țară, ne-o lăsați în grija noastră. Vom omagia, totdeauna, munca Domniei Voastre, luptând din „toate puterile să facem din Asociație ceea ce Domnia Voastră ați „visat, păstrând și ducând mereu în progres, acest admirabil patri-„moniu ce ne dați.

„Vă rugăm, mult stimate Domnule Mrejeriu, să primiți omagii „respectoase dela întregul corp învățătoresc, din județul Neamț, fiind „încredințat că sunteți asigurat de dragostea și recunoștința fiecăruia, „pentru totdeauna“.

Președinte, IOAN RADU

Vice președinte, VASILE GABOREANU

Membrii: Eugen Mitru, Ioan Bicleanu, Petre Butnaru, Vasile Scripcaru, Neculai Mancaș, Calistrat Bogdan.

Secretar, MIHAIL AVADANEI

Congresul din Cernăuți.

În zilele de 6, 7 și 8 Sept. 1936, s'a ținut, la Cernăuți, congresul general al Asociației Învățătorilor.

În acest congres, Asociația noastră a fost reprezentată prin 38 colegi din județ.

Congresul a fost o măreață demonstrație dăscălească și națională și a impresionat prin ținuta demnă a congresiștilor. Toate deliberările acestui congres se vor găsi în Revista „Școala și Viața“ care se va primi în curând. Din partea județului nostru s'au făcut câteva comunicări: I. Pentru estenirea sau gratuitatea cărților de școala primară; II. Pentru acordarea gradației militare voluntarilor ctg. 1919 și 1920. III. Pentru rectificarea vechimii în grad a colegilor ce au depus examen de înaintare la gr. II în 1933 și IV. Pentru acordarea sporului familiar nu numai la 3 copii, ci la oricâți ar avea învățătorul și cu atât mai mult când numărul lor trece de trei.

MIHAIL AVADANEI

Câteva propuneri.

La adunarea generală a Asociației învățătorilor, ținută în ziua de 23 August, nu s'au discutat, așa cum ar fi trebuit, punctele VII și VIII. Asta se datorește, în primul rând, grabei cu care s'a lucrat, pentru a se ajunge mai iute la alegerea consiliului, cât și vorbăriei din partea multor colegi, cari—nici mai mult, nici mai puțin—au vrut să arate, că știu să aducă elogii, începând cu Simon Barnuțiu și sfârșind cu salarizarea învățătorilor. Cu alte cuvinte, vorbitorii n'au fost concisi în cuvântările lor.

Hotărâri privitoare la activitatea viitoare a Asociației pentru bunul ei mers nu s'au luat. Eu propun ca revista „Apostolul” să apară sub conducerea Asociației și să se ocupe, exclusiv, cu publicarea literaturii ieșită din condeile învățătorilor nemțeni, precum și articole isvorite din experiența didactică a acestora. Pagina oficială a Revizoratului școlar și comunicările Asociației să apară într'o foaie săptămânală numită „Buletinul școalelor primare din județul Neamț”. Tot în această foaie, să se discute și chestiunile cele mai arzătoare: salarizarea corpului didactic, întreținerea școalelor, chestia comitetelor școlare, procurarea materialului didactic și a mobilierului, susținerea cauzei învățătoresți, etc. etc., în pagina sau rubrica „Tribuna învățătorului”. Acest buletin să fie tipărit din cheltuelile de cancelarie ale Revizoratului și cu sprijinul Asociației învățătorilor. Tot în acest buletin—ca supliment aparte—să apară foaia intitulată „Indrumarea poporului” destinată sătenilor, în care conducătorii Asociației, sau, chiar și Revizorul școlar să explice legile școlare și ordinele primite pentru frecvență, procurare de cărți, ajutor către școală, etc. Buletinul să se trimează tuturor școalelor din județ, iar suplimentul „Indrumarea poporului” să fie împărțit, prin intermediul învățătorilor, tuturor sătenilor. Revista „Apostolul” să apară de 2 ori pe lună și să fie trimisă tuturor învățătorilor. Tipăritul revistei să fie plătit: jumătate de către Asociație, iar jumătate din salariul inv.

La punctul VIII, litera b, 1). Situația materială a școlii primare și a învățătorilor, propun înființarea unui timbru, care să fie aplicat, prin lege, obligator, proporțional cu valoarea lucrului, pe toate articolele aflate în comerț, denumit Timbru pentru cultura poporului”. Fondul rezultat din aplicarea acestui timbru să fie vărsat Ministerului Instrucțiunii, la direcția Învățământului primar, care va avea grijă, prin organele sale, de întreținerea șc. primare și înzestrarea lor cu mobilier, material didactic și ateliere cu sculele necesare. Tot din acest fond, să se întreprindă salariile, astfel ca un învățător începător să primească minimum 3000 lei lunar. Comitetele școlare să fie desființate, iar cotele convenite din veniturile comunei să fie vărsate, prin Administrația Financiară, Revizoratului școlar. Revizorul școlar să împartă, în mod egal, suma încasată, tuturor școalelor din județ.

În acest chip, școalele nu vor mai suferi nevoile de azi și învățământul ar progresa simțitor. **Asociația Generală a Învățătorilor trebuie să susție acest deziderat și să-și facă din el un crez, Gu-**

1) P. S. Rog pe conducătorii Asociației Inv. din jud. Neamț, să se sesizeze de cele propuse mai sus și să le susție la viitorul Congres al A. G.

vernul are toată datoria să aplice — făcând o lege în acest sens. — „Timbrul culturii poporului“, cu toată rigurozitatea, după cum aplică pe cel al „aviației“.

Dacă această chestiune nu va fi luată în considerație, cu toată seriozitatea și prioritatea ce se cuvine, învățământul primar va sta pe loc, cu toate văicărelile și constatările platonice ale snobilor politici.

După cum guvernul, în prezent, se ocupă, foarte, de înzestrarea armatei, trebuie numaidecât, să se ajungă și la înzestrarea învățământului, la progresul și înflorirea lui, căci este piatra de temelie pe care se sprijină vastul așezământ al Statului român.

Dacă mai dăinuște această situație, când săteanul analfabet trebuie să plătească școala, ce n'c iubește, (prin comitetul școlar) cultura poporului va rămâne tot la „genunchiul broaștei“ și degeaba ne mai fudulim cu civilizația.

VICTOR SANDULESCU-TOPOLIȚA
INVĂȚĂTOR

Asociația Foștilor Elevi ai Școlii Normale „Vasile Lupu“ din Iași

A P E L

Drag fost elev al școlii „Vasile Lupu“,

Nu sunt multe zile de când, în urma unor numeroase sfătuiri, și pe temelul puternicilor îndemnuri ce ne-au venit de pretutindeni, noi, dascăli legeni de învățământ primar, foști elevi ai școlii, care are o existență mai mult decât seculară, în unire cu foștii și actualii profesori ai acestui așezământ, am luat în dezbatere o veche idee, privitoare la mândra instituție, cărora îi aparținem cu întreagă ființa noastră sufletească.

Nu odată, începând cu anii cari au urmat Marelui Războiu, pentru întregire, atât la Sărbătoarea Patronilor Școlii, cât și la adunările foștilor absolvenți, care comemorau duios zece ori mai mulți ani dela absolvire, văzându-se greutățile serioase, de ordin material și moral, ce făceau ca școala noastră să nu mai poată funcționa în condițiunile de odinioară, s'a discutat și planuit înjghebarea unei asociații a tuturor foștilor elevi ai Școlii Vasiliene.

Acestei asociații urma a fi cooptați, ca dragi părinți sufletești, atât foștii, cât și actualii profesori ai școlii noastre.

Imprejurări independente de voința și dorința noastră au făcut ca să se întârzie prea multă vreme realizarea practică a acestei idei.

În zilele din urmă însă ne-am adunat, ne-am sfătuit și într'un glas, am hotărât a ne constitui, cei de aici din Iași, într'un început de Asociație, alegând dintre noi un Comitet provizoriu, pentru a pregăti cât mai grabnic lucrările, în vederea alcătuirii Asociației noastre celei mari și definitive.

Acest Comitet provizoriu are îndatorirea să alcătuiască un proiect de Statut, precizând scopurile asociației, ale cărei temelii le punem, ca și mijloacele de realizare.

În primul loc gândim că avem o datorie imperioasă de a ajuta, atât

din punct de vedere moral, cât și material, Școala noastră. Școala iubită năde, ca elevi, am fost educați, ajungând la rândul nostru, Educatori cu rol covârșitor în viața Neamului.

Pe acelaș plan punem și realizarea cât mai neîntârziată a vechii, a imperioasei datorii ce avem noi, supraviețuitorii Marilor Jertfe, cerute de Războiul pentru întregire, de a comemora, într'un chip vrednic, amintirea Sfinților, care, pentru Țara, pentru Neamul Lor și-au jertfit viața, plecând în Lumea celor drepți cu sufletul curat și conștiința împăcată, că și-au făcut prisoselnic datoria.

Dacă aceste ținte sunt și în vederile d-tale, Comitetul provizor te roagă foarte stăruitor a-l ajuta, pentru realizarea țăelurilor sale.

Acest ajutor îl poți da, în primul loc, prin comunicarea ce ne vei face la școala normală „Vasile Lupu“ Iași, cât mai ueîntârziat, că te însorii ca membru al Asociației proiectate.

Ținem să te înștiințăm că ajutorul de ordin material va fi absolut benevol. Fiecare din membrii Asociației va contribui, în marginea posibilităților sale, după inima și dragostea sa, pentru școala dela Pester, ca și după situația pe care o are în viața școlară și publică.

Ajutorul moral este tot atât de însemnat, ca și cel material.

Acest ajutor îl vei da făcând ca școala noastră să fie tot mai mult cunoscută și apreciată nu numai în cercurile didactice, ci și în toate cercurile de intelectuali, de bărbați înțelegători, care ar putea-e ajuta.

Incredințați că vei face tot ce-ți stă în putință, pentru a-ți servi Școala îți mulțumim de mai'nainte și suntem convinși că noi toți, cu puteri unite, vom contribui, într'o cât mai largă măsură, a păstra Școalei Vasiliene faima Ei de totdeauna.

La vreme îți vom trimite proiectul de statut, care se lucrează acum, spre a putea face cuvenitele observațiuni, pe care le vom socoti necesare.

Totodată te rugăm a ne înștiința dacă vreunul din colegi, fost elev al școalei noastre, fie că se află sau nu în învățământ, n'a primit acest apel spre a i-l trimite.

Cu cele mai vii mulțumiri și cu cele mai calde sentimente.

Comitetul provizoriu: Ioan Mîtru, V. Petrovanu, N. Bălănescu, C. Velicu, V. Niculiu, C. Costinescu, V. Tătaru.

Prietenii școlii normale „Gh. Asachi“

La 15 August, c.. a avut loc la școala normală de băeți, din Piatra-N. revederea după 10 ani, a absolvenților din seria 1926.

Programul, întocmit din vreme, a fost anunțat atât profesorilor cât și a celor ce de voie și-au luat acest angajament, acum 10 ani.

Dar... se vede că greutățile vieții au copleșit la unii acest angajament, pe cari unii îl doriaam realizat, cât mai repede, că la chemarea făcută n'au luat parte decât 20 de dascăli.

Dintre foștii profesori ai seriei, au răspuns cu multă căldură și înțelegere D-nii: Ioan Drăgan, Pr. Ec. V. Constantinescu, Vas. Ghițescu, Gr. Capșa, Mihai Ionescu și Alb. Cirillo; dintre noii profesori D-nii V. Dobrescu, V. Andrei și Gh. Dimitriev.

Serbarea aceasta, cari am vrea să se repete de fiecare serie, măcar deacum încolo, a avut momente solemne pe cari le voi evoca pe scurt, crezând că voi face să simtă aceleași emoții și colegii mai tineri sau mai în vârstă, ce n'au avut ocazie să ia parte, la astfel de revederi.

I. La biserica „Sf. Ioan” Mărăței, când Sf. S. Pr. Ec. V. Constantinescu a înălțat rugăciuni de mulțumită Domnului pentru sănătatea profesorilor și seriei 1926 azi învățători. Cuvântul rostit de Sf. Sa, a fost din cele mai alese, adăogându-se la lecțiile făcute cu noi în cursul celor 6 ani de școală.

II. La școala normală, în sala cl. VIII, când fostul director D-l Vasile Ghițescu a făcut apelul seriei 1926. Lecția ținută de D-sa ne-a umplut sufletul de încredere, arătând parte din realizările învățătorimii, care-i apreciată de înaltul protector M. S. Regele.

Răspunsurile colegilor: D. Varvara, M. Avadanei și I. Agapescu au dovedit iarăși d-lor profesori, că **„am pregătit lecțiile pentru ziua aceia”**.

III. În sala de mese, dejunul servit ca pe vremuri, a reconstituit exact viața de internat.

Totul a decurs într'o atmosferă colegială, de adâncă sinceritate între elevi și profesori, fiecare spunându-și din necazurile (că-s mai multe) și bucuriile vieții de dascăl.

D-l Ioan Drăgan, actualul director, a căutat și data aceasta să ne dea dovadă de înaltele preocupări ce le are. D-sa, pe cari-l știm mereu ocupat cu problemele de pedagogie, pentru o mai bună soartă a: **„dușmanul nostru-copilul”**, ne-a legat mai strâns de preocupările ce le are, prin răspunsurile ce trebuie să le dăm la chestiunea sau chestiunile următoare, formulate așa: **„Școala v'a pus la îndemână o unealtă de cultură, când ați plecat. După 10 ani, cum vi se pare această unealtă: îndemânoasă ori nevoioasă? Cu lipsuri? Ce lipsuri anume? (dacă sunt). Dacă în timpul acesta, s'a îndreptat, după părerea voastră! Și ce ați făcut voi cu ea, ca să îmbunătățiți ogorul ce vi s'a dat și că ați făcut cu ea ca să vă îmbunătățiți pe voi?”**. La această întrebare pot răspunde colegii, cari iau cunoștință chiar acum, răspunsurile având originalitatea lor.

Dar miezul subietului de față, a fost ideia lansată tot de D-l Drăgan sub forma unei propuneri la cari trebuia să ne gândim și să-i răspundem chiar atunci. Desigur că gândul D-sale n'a fost altul decât acela, curat, de a solidariza pe foștii elevi ai școlii normale „Gh. Asachi”, în jurul acestui permanent institut de cultură, și după ce absolvesc cursurile. Ideia — spune D-l Drăgan — ar fi dela școala normală „V. Lupu” din Iași, unde absolvenții sunt grupați sub denumirea de **„Prietenii șc. normale V. Lupu”**. Pe noi ne interesează scopul acestei asociații! Dacă toți absolvenții ce-au ieșit depe băncile școlii normale din Piatra-N. ar primi această frumoasă propunere în principiu, celelalte chestiuni de amănunt ar fi ușoare. Noi cei adunați am primit-o în întregime, înțelegând a face propagandă printre colegii noștri de-a împărtăși această idee. Desigur, că profesorii noștri s'ar simți mai întăriți în misiunea de fiecare zi, când noi foștii elevi am răspunde acestei înalte chemări! Și pentru a nu se pierde în teorii, am propus și propun să dăm fiecare membru al acestei asociații câte o cotizație anuală de minimum 100 lei, pentru creierea

unui fond al asociației: „Prietenii școlii normale „Gh. Asachi“. Acest fond se va păstra de cassierul șc. normale, întrebându-se după statutul ce trebuie neapărat întocmit. Școala are multe, foarte multe nevoi, cari se vor prevedea.

În concluzie, sfătuim pe colegii noștri, din toate seriile, absolvenții dela șc. norm. „Gh. Asachi“, să organizeze aceste revederi de 10, 15, 20 și 35 ani, dela absolvire, căci vor avea mult de folosit și ei, cât și generațiile noi de elevi, cari vor lua un frumos exemplu,

Aceste reuniuni ne măresc elanul, prin felul cum se organizează, dându-ne forțe noi în cariera spinoasă ce-o avem! Stătuiesc pe capii promoțiilor, din toți anii, să ia inițiativa acestor adunări-popasuri, de 10 sau 15—20 ani, cari vor fi spre folosul colegilor în primul loc, cât și al școlii. La aceste adunări, colegii vor simți singuri nevoia asociației de mai sus. Statutul va prevedea cu deamănuntul, scopul și mijloacele de propagandă ale asociației propusă de d-l I. Drăgan.

Cu cât vom ști să păstrăm contactul mai strâns cu școala și profesorii noștri, cu atâta vom dovedi că vrem să fim „Prietenii șc. normale „Gh. Asachi“, în sensul preconizat.

Orice părere, ne-o însușim cu multă bunăvoință.

1936 Sept. 30

TEOFAN MACOVEI

NOU!

IN DOMENIUL CĂRȚII

Ultimele manuale apărute după noua programă și în spiritul celor mai noi cercetări, cu referatele cele mai favorabile al comisiunilor de cercetare.

IN EDITURA

CULTURA ROMÂNEASCĂ

BUCUREȘTI—STR. PITAGORA 18

AU APĂRUT:

1. Carte de citire Cl. II, III, IV, lucrată de M. Sadoveanu, G. Topârceanu, T. C. Stan și C. Luchian.
2. Idem Cl. V—VII de M. Sadoveanu, Al. Voinescu, T. C. Stan și C. Luchian.
3. Geografiile Cl. III și IV de Sporea, Stan, Luchian.
4. Idem V—VII de P. Popovici, Luchian, Scripcaru și T. C. Stan.
5. Șt. Agricole V—VI de I. Bratu, Stan, Luchian.

Iar în editura „CUGETAREA“

Aritmeticele I—IV de I. Drăgan, P. Gheorgheasa, T. Belcescu, V. Scripcaru și C. Luchian.

Evenimentul Sezonului

Didactico-Literar!

In curând, apare valoroasa lucrare, unică în analele Învăț. primar

„ALBUMUL ÎNVĂȚĂTOARELOR ȘI ÎNVĂȚĂTORILOR DIN JUD. NEAMȚ”.

Albumul va cuprinde biografiile și fotografiile celor 668 Apostoli și Luminători ai satelor, care fac cinste și faimă județului Neamț. Cititorul va găsi desfășurată activitatea tuturor forțelor didactice, pe tărâm social, economic, politic, cultural și literar și va avea posibilitatea unei lecturi instructive, folositoare și creatoare. Această lucrare nu va lipsi din biblioteca niciunui intelectual, dat fiind faptul că va fi o operă artistică din toate punctele de vedere. Colegii învățatori să se grăbească a trimite biografiile și fotografiile d-lor, pentru „album”

*învățătorului Victor Sandulescu,
Grumăzești, of. Târgu-Neamț*

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA REVISTEI „APOSTOLUL” CERCUL DIDACTIC PIATRA-N.

La această adresă se vor trimite schimbul de reviste, cărți, manuscrisele, recenziile, precum și orice corespondență referitoare la redacția și administrația revistei.

ATENȚIUNE

ATENȚIUNE

Peste cinci zile apar
GEOGRAFIILE

de clasa a V-a, a VI-a și a VII-a
lucrate după noua programă analitică
de către D-nii:

PANAITE POPOVICI, profesor de Geografie
C. LUCHIAN, institutor București, fost revizor școlar
V. SCRIPCARU, institutor în Piatra-N și
T. C. STAN, literat-ziarist.

Atragem atențiunea Onor. Membrilor Corpului Didactic Primar
că e singura serie de manuale apărute conform cu noua pro-
gramă analitică care e complet modificată față de cea veche.
Sunt aprobate de Minister cu referatele cele mai favorabile și
tipărite în condițiuni tehnice excelente, având peste 200 clișee
și o bogăție de lecturi neîntâlnită până acum în domeniul geo-
grafiei pentru școala primară.

||| Spiritul viu a manualelor aduc viață în clas și
constitue o revoluție în domeniul manualelor.
Se găsesc de vânzare la principalele librării din țară. Dat fiind
cerințele mari pentru toată țara și cum numărul de exemplare
e restrâns din cauza aglomerației dela tipografiile mari, sfătuim
||| pe domnii și doamnele ce predau la clasele
a V-a, a VI-a și a VII-a să le comande imediat.

D-sale

Domn _____

Com. _____

Jud. _____